

A leírhatatlan leírása – kép Hajdú Istvánról

Hol volt, hol nem volt – 1981-et írtunk. A kassai színház impozáns épülete a főutca közepén. Előadás szünete a büfében. Valaki bemutat nekem egy jól öltözött punkot. Drágább a cipője, mint az enyém, pedig az enyém sem volt olcsó a pesti butikban. Kezet fogunk. Hajdú István – mondja. Barátság lett az első kézfogásra.

Azokban a legendás időkben, amikor télen még tél volt, bármely hűtőben találhattunk síbakancsot, a konyhaasztalon pedig egy pár síbót, amivel a sloziajto kiválóan keresztüldöfhető volt, ha az esti kergetőcskésés során életünk párja a sloziba zárkózott előlünk. Hihetetlen. Ugye? A hétköznapiok realitásai hihetetlenek. És leírhatatlanok. Mi mást érdemes leírni, mint a leírhatatlant?

Telt-múlt az idő. Mit se számított. A flaskánkban volt az örökélet vize. Így tekerünk a legmagasabb kozmikus perifériákon. Elképesztő történeteknek voltunk részesei, tanúi, ezért bármit is meséltünk, hittünk egymásnak. Leírhatatlan történetek estek meg velünk, s mivel megkíséreltük a leírásukat, volt hitelünk egymás felé. Pista éppen a kassai tévénél dolgozott, mikor megkérdeztem: – Mi leszel, ha nagy leszel? – Én leszek a gyártásvezető! – mondta. – Persze csak akkor, ha felépítitek hozzá a gyárat. Mellesleg írok egy könyvet. – Egyet? – Egyet. Hány életen keresztül akarsz te olvasni? Egy életem, egy halálom, az Élet Könyvét csak megírom!

A helyzet pillanatnyilag ez: Hajdú Pista kiválóan felkészült gyártásvezető. Csak éppen a gyárat nem építettük fel hozzá. Sebaj. Írt helyette három könyvet. Szám szerint nem sok. Minőség szerint elegendő újabb könyvek megírásához.

Van két létminősége Hajdú Istvánnak, amiben egyedülállóan kiemelkedő, s ez természetesen írásai hatását is meghatározza: intenzitás és impulzivitás. Olyan magas fokú, ami az óvatos kockázatkerülőket, az aludtej-irodalom művelőit, fogyasztóit megrémiszi. Hogyan lehetséges ekkora intenzitáson, ilyen impulzivitással élni? Ez halálos! Gömörországban viszont másként nem is lehetséges, csak így! Minden más életnek is unalmas, irodalomnak is unalmas. Ezért az unalmat Isten bele sem írja az *élet könyvébe*.

Pedig az képeskönyv! Érdemes belekerülni!

Nézzük azt a képet Hajdú Istvánról!

A „gyártásvezető” egy gondosan becsomagolt képpel érkezik Rozsnyóra. A főutcán beülünk a Kras Szálló sörözőjébe, a kis Krasba, mert ott olcsóbban kapjuk ugyanazt, mint a szomszédos nagy Krasban. A kis Krasban hatasztalnyi társaság-

ban ott ül és élvezzi az életet szinte az összes gyermekkori barátom, akikkel utcai harcossá képeztük egymást.

Unszoltuk Pistát, mutassa már, milyen kép van nála. Hajthatatlan volt: – Nem csomagolom ki! Túl értékes kép!

Unszoltuk tovább. – Nem! Nem mutatom meg! Most nem! Majd, ha eljön a megfelelő pillanat!

Nem pontosan értettük ezt a megfelelő pillanatra való hivatkozást. De ráhagytuk, elvégre ő a „gyártásvezető”.

Bencső Iván, Gömör legjobb beatzenésze-énekesé egyszer csak kimutat az ablakon, s ezt mondja: – Fogadjunk, hogy öt percen belül integetek nektek annak a darunak a tetejéről! Ha sikerül, mindenki fizet nekem egy sört, ha nem, akkor én fizetek nektek. – Ne félj, iszunk majd a temetéseden, mondja Pálbalázs Jenő, Gömör legjobb gitárosa, akkor is, ha nem fizeted! A Csetneki út túloldalán nagy építkezés folyt, magas daru állt ott. Hatasztalnyi ember lélegzetét visszafojtva nézte a mutatványt. Bencső szerelme nemrég esett ki a nyolcadik emeletről az ablakon. Jiri Schelinger, kedvenc énekesünk se túl sok éve halt meg a magasból lezuhanva. Nem volt tréfadolog ez a darumászás Ivántól. Négy perc múlva Iván már a daru legvégén hintázott két kézzel integetve. Nagy volt a magasság. Nagy volt a kilengés. Nagy volt a bátorság, nagy volt az ünneplés!

Hajdú ekkor felállt, fogta a titokzatos, becsomagolt képet. Szertartásosan lehántotta róla a csomagolást. Kiderült, egy üres keret van nála. Félrehúzta a hatalmas ablaktábla függönyét és úgy igazította a keretet, hogy Bencső Iván a daru csúcsán legyen a keret közepében. A hatasztalnyi gömöri ledöbbsent. Ez kép! Ez aztán az igazán értékes kép, ismétелhetetlen, példátlan kép! Ezt a képet tényleg csak és kizárólag a megfelelő pillanatban lehetett kicsomagolni.

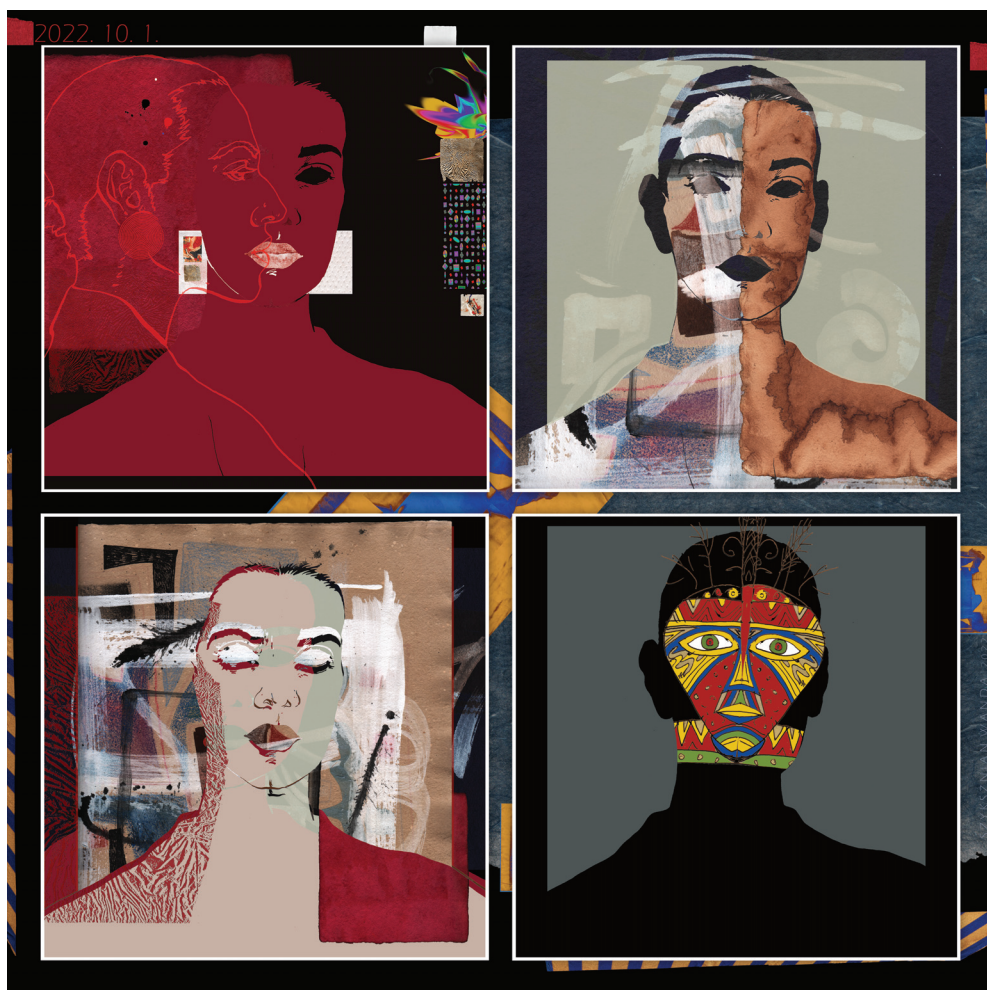
A tökéletes pillanat megtalálása a képkompozícióhoz – ez ám a gyártásvezetői tudomány! Ezt a legendás képet azóta is emlegetik Gömörben.

A Hajdú Istvánról alkotott képünk kerektségéért vissza kell térnem az intenzitásként és impulzivitásként meghatározható minőségekhez. Az élet impulzivitása és intenzitása átvihető az írásművekre? Hajdú átvitte. Nem is igazán az elbeszélte történeteken keresztül, persze azokon keresztül is, annak ellenére, hogy azok a maguk teljességében leírhatatlanok. Sokkal inkább az írói beszédmódon keresztül, a stilizáción keresztül viszi át az olvasók elméjébe, ahol a vetítés az erős életszerűség révén ténylegesen is megtörténik. Hajdú könyvei olvasás közben tudatmozivá válnak az olvasóban. Mikor gyúrta ki magának ezt az írásmódot? Akkoriban, amikor a többség szövegirodalommal kínlódott, élvezhetetlen absztrakt nyelvi textúrák untatták, fásasztották az olvasókat.

Vegyük a *Hadonászó emberek* könyvcímet, és fejtsük meg gyorsan, hogy legyen kulcsunk Hajdú István elmúlt 60 évének és irodalmi életművének az értelmezéséhez, s az empatikus azonosuláshoz: a pampogó és kajabáló emberek hangerejét

lecsavarva csak a metakommunikációs gesztikulációjuk marad. Untig elegendő – a fölösleges lotyogásokat mellőzve – csakis a metakommunikációs hadonászásait figyeljük és olvasnunk, máris a vesékbe látunk.

Szóval vesékbe látó író, a vesékbe látás módszerét átadó író köszöntök itt és most a kiválóan teljesített hat évtizede után, kívánva neki hasonló jókat, mint amit például „Durbints sógor” kívánna ilyen helyzetben.

Szyksznian Wanda: Négy karakter